

До спеціалізованої вченої ради Д 26.503.01
Науково-дослідного інституту публічного
права (03035, м. Київ, вул. Г. Кірпи, 2-а).

ВІДГУК

опонента на дисертацію Собка Максима Олеговича

на тему «Адміністративно-правові засади організації та функціонування агропромислового комплексу України», поданої на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право.

Актуальність теми дисертаційного дослідження. Функціонування агропромислового комплексу України для нашої держави є надзвичайно важливим, оскільки дане питання, перш за все, безпосередньо пов'язується із великою кількістю сільськогосподарських земель на наших територіях та логічно зумовлюється історичними передумовами розвитку всіх сфер агропромислового комплексу. Сучасний демократичний світ, а також правові та соціальні засади здійснення діяльності у сфері агропромисловості зумовлюють потребу системного вдосконалення відповідного нормативно-правового забезпечення, а триваюча широкомасштабна збройна агресія росії проти України створює нову правову та соціальну реальність в якій немає місця застарілим інструментом регулювання.

Оскільки права і свободи людини і громадянина визначають зміст і спрямованість державної політики, а право на зайняття підприємницькою діяльністю та на природокористування є невід'ємним елементом відповідного статусу, на нашу думку, на сьогоднішній день найбільш актуальними є питання організації функціонування агропромислового комплексу України, а також пошук нових проблем його діяльності та розроблення ймовірних шляхів вирішення вже виявлених неточностей. При цьому належить зауважити, що вичерпна кількість нормативно-правових актів, а також їх несистемність та розпорошеність, що зумовлює проблемні питання в процесі правового регулювання, а також широкий плюралізм думок вчених і дослідників щодо

шляхів врегулювання зазначених неточностей, з новою силою загострюють актуальність зазначеної тематики та створюють передумови для її подальшого дослідження.

Наведена вище актуальність поставленої перед собою проблеми М.О. Собком, демонструє високий рівень наукової актуальності, а також вимагає комплексного підходу в здійсненні адміністративно-правової характеристики всіх важливих елементів досліджуваного питання.

М.О. Собком, було проаналізовано нормативно-правове підґрунтя, проведено комплексне досліджень, в якому із врахуванням останніх істотних змін адміністративного процесу, практики Верховного Суду, Конституційного Суду України, передового досвіду країн ЄС запропоновано комплекс сучасних знань стосовно адміністративно-правового регулювання агропромислового комплексу України.

Обрана тема дисертаційного дослідження спрямована на виконання основних положень Указів Президента «Стратегії сталого розвитку «Україна – 2020»», «Про цілі сталого розвитку України на період до 2030 року»; Стратегії розвитку наукових досліджень Національної академії правових наук України на 2021-2025 роки, затвердженої постановою загальних зборів Національної академії правових наук України від 26 березня 2021 р №12-21, а також плану науково-дослідної роботи Національної академії внутрішніх справ прийнятого на підставі наказу МВС від 11.06.2020 № 454 «Тематики наукових досліджень і науково-технічних (експериментальних) розробок на 2020 – 2024 роки».

Мета дисертаційної роботи полягає у виробленні нових підходів до організації та функціонування агропромислового комплексу України, шляхом опрацювання сутності і специфіки останнього із врахуванням масштабних геополітичних викликів та забезпечення продовольчої безпеки України, формулювання науково-обґрунтованих пропозицій та рекомендацій щодо їх удосконалення.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і

рекомендацій, сформульованих у дисертації. Основні положення, висновки і рекомендації, сформульовані у дисертації є науково-обґрунтованими. М.О. Собко застосував всі необхідні для досягнення поставленої мети знання, що дозволило комплексно підійти до формулювання висновків і рекомендацій за результатами дисертаційного дослідження. Основну частину обґрунтування наукових положень складають такі завдання: визначити поняття та значення агропромислового комплексу України як об'єкта адміністративно-правового регулювання; окреслити напрями організації та функціонування агропромислового комплексу в контексті забезпечення національної безпеки; розкрити нормативно-правовий масив регулювання організації та функціонування агропромислового комплексу України; окреслити систему суб'єктів організації та функціонування агропромислового комплексу України; розкрити зміст адміністративних процедур здійснення санітарних та фіто санітарних заходів; охарактеризувати адміністративні процедури регуляторної політики в агропромисловому комплексі України; з'ясувати зміст адміністративних процедур в сільськогосподарській дорадчій діяльності; визначити особливості адміністративно-правового регулювання організації фермерства та кооперації; розкрити поняття та види державно-правових гарантії підтримки агропромислового комплексу України; сформулювати шляхи удосконалення адміністративного законодавства в частині адміністративно-правового інструментарію організації та функціонування агропромислового комплексу України.

Методологічним базисом здійсненого дослідження визначається система загальнонаукових та спеціальних засобів, прийомів пізнання, застосування яких у їх складній сукупності дозволило реалізувати поставлену мету, що сприяло забезпеченню обґрунтованості, повноти, комплексності характеристики визначеного предмету дисертації і стало основою для надання науково достовірних і переконливих висновків та пропозицій. В основу методології

дослідження покладено сукупність філософських, загальнонаукових, приватно-наукових та спеціальних методів і прийомів наукового пізнання.

Зважаючи на мету та завдання дисертаційного дослідження, буде використано загальнонаукові та спеціальні методи вивчення концептуальних положень даної проблематики (вступ, висновки до підрозділів, загальні висновки). Використовуватимуться такі загальні методи наукового пізнання (підрозділ 1.1.), як спостереження (підрозділ 1.2.), порівняння (підрозділ 1.3., 2.1., 2.2., 2.3., 2.4.), аналіз, аналогія, індукція, дедукція (всі підрозділи), що служитимуть інструментом відбору фактичного матеріалу. Спеціальні методи: формально-логічний (підрозділ 1.3.), теоретико-прогностичний (підрозділ 3.2.), організаційно-правовий (підрозділ 3.1.), структурно-функціональний (всі підрозділи).

За допомогою логіко-семантичного методу поглиблено понятійний апарат, зокрема з'ясовано сутність категорій «агропромисловий комплекс», «аграрна політика» (підрозділ 1.1.). Системний метод використовувався під час визначення системи суб'єктів організації та функціонування агропромислового комплексу України (підрозділ 1.4.). Історико-правовий метод дозволить проаналізувати генезис становлення та розвитку агропромислового комплексу України (підрозділ 1.1.). Методи класифікації, групування, системно-функціональний застосовано для дослідження окремих напрямків організації та функціонування агропромислового комплексу України (підрозділи 2.1., 2.2., 2.3., 2.4.), а також під час аналізу нормативно-правових актів або їх проектів, що регламентують зазначені відносини (підрозділ 1.3.). За допомогою спеціально-юридичного і статистичного методів з'ясовано сутність адміністративних процедур регуляторної політики в агропромисловому комплексі України (підрозділ 2.2.).

Методи групування та структурно-логічний допомогли визначити коло державно-правових гарантії підтримки агропромислового комплексу України (підрозділ 3.1.). Системно-структурний метод уможливив характеристику

підходів до розвитку адміністративного законодавства в частині окреслення пріоритетних напрямів організації та функціонування агропромислового комплексу України (підрозділ 3.2.). За допомогою гносеологічного методу дослідження було з'ясовано поняття, особливості, завдання та принципи адміністративно-правового механізму організації та функціонування агропромислового комплексу України (підрозділ 1.1.).

Об'єкт і предмет дисертаційного дослідження, на мою думку сформульовані відповідно до вимог МОН України. *Об'єкт дослідження* – сукупність суспільних відносин, що виникають у процесі організації та функціонування агропромислового комплексу України. *Предмет дослідження* – адміністративно-правові засади організації та функціонування агропромислового комплексу України.

Достовірність і новизна наукових положень, висновків та рекомендацій. М.О. Собко, використав всі необхідні праці вітчизняних і зарубіжних вчених, що галузево чи комплексно здійснювали наукові дослідження у визначеній тематиці. Науково-практичний характер дисертаційного дослідження уможливило подальше використання його висновків і рекомендацій у законодавчій діяльності та практичній діяльності органів охорони правопорядку. Слід окремо підкреслити якість та обсяг опрацювання аналітичних, статистичних і емпіричних джерел, що дозволило автору критично висловлюватись, щодо окремих позицій учених, а також комплексно та системно аргументувати власне бачення.

Слід зазначити, що О.М. Собку вдалося підкреслити актуальність досліджуваної проблематики також з точки зору сьогодення, з урахуванням суттєвих зовнішніх військових і внутрішніх соціальних загроз інституту прав і свобод людини і громадянина, а також національної та державної безпеки в контексті функціонування агропромислового комплексу України.

У першому розділі «**Теоретико-правові засади організації та функціонування агропромислового комплексу України**», автором

проаналізовано: поняття та значення агропромислового комплексу України як об'єкт адміністративно-правового регулювання; напрями організації та функціонування агропромислового комплексу в контексті забезпечення національної безпеки; нормативно-правовий масив регулювання організації та функціонування агропромислового комплексу України; система суб'єктів організації та функціонування агропромислового комплексу України.

У другому розділі дисертації **«Особливості організації та функціонування окремих напрямів агропромислового комплексу України»**, автором: розкрито зміст і сутність адміністративних процедур здійснення санітарних та фіто санітарних заходів; охарактеризовано адміністративні процедури регуляторної політики в агропромисловому комплексі; обґрунтовується низка важливих адміністративно-правових особливостей щодо адміністративних процедур у сільськогосподарській дорадчій діяльності; виокремлено особливості адміністративно-правового регулювання організації фермерства та кооперації.

У третьому розділі дисертації **«Шляхи удосконалення адміністративно-правового регулювання організації та функціонування агропромислового комплексу України»**, автором: розкрито зміст і сутність державно-правових гарантій підтримки агропромислового комплексу України; визначено розвиток адміністративного законодавства в частині удосконалення адміністративно-правового інструментарію організації та функціонування агропромислового комплексу України.

Практичне значення одержаних результатів полягає в тому, що вони становлять як науково-теоретичний, так і практичний інтерес: наукові рекомендації та висновки можуть бути використані для створення теоретико-методологічної бази удосконалення процедурної складової адміністративно-правового механізму організації та функціонування агропромислового комплексу; ряд пропозицій зможуть доповнити нормативно-правові акти, а також законопроекти, які знаходяться на розгляді у Верховній Раді України та стосуються питань функціонування агропромислового комплексу України;

напрацювання можуть бути використані для внесення змін до адміністративного законодавства на загальнодержавному рівні; матеріали використовуватимуть у навчальному процесі під час викладання спеціалізованих дисциплін адміністративного спрямування.

Повнота викладення положень дисертації та в опублікованих працях. Ключові положення дисертації, висновки й рекомендації оприлюднено на міжнародних, всеукраїнських і регіональних науково-практичних конференціях, засіданнях круглих столів і семінарів.

Дотримання академічної доброчесності. Матеріали дисертаційного дослідження є власним дослідженням автора в контексті заявленої тематики. Використані позиції, результати та інші наукові здобутки інших авторів мають посилання на відповідне джерело, що вказує на дотримання принципів академічної доброчесності.

Важливість для юридичної науки, одержаних автором дисертації результатів. Враховуючи комплексний підхід до виконання дисертаційного дослідження, значну кількість проаналізованої літератури, статистичних даних й емпіричних матеріалів, а також визнаючи значний науковий внесок М.О. Собка у наукову розробку теоретичних та практичних засад у відповідній галузі, слід звернути окрему увагу на можливі не доопрацювання, що містить дисертаційне дослідження.

1. Автором у всіх підрозділах зазначається про необхідність нормативно-правового врегулювання окремих прогалін, що негативно впливають на функціонування адміністративно-правового регулювання агропромислового комплексу України, що зазначається також у науковій новизні дисертаційного дослідження (с.24-25).

Водночас, звертаючи увагу на наявні пропозиції з цього питання, що виражаються у публікації тез-доповідей на теми законодавчого вдосконалення окресленої проблематики, а також пропозицію, щодо прийняття кодифікованого нормативно-правового акту в сфері адміністративно-правового

регулювання функціонування агропромислового комплексу України, на мою думку остаточну крапку в цьому питанні поставила б розробка дисертантом принаймні проєкту загальної структури й описової частини такого документа.

2. В межах дисертаційного дослідження загалом та під час аналізу системи суб'єктів організації та функціонування агропромислового комплексу України, автором зазначається, що ним «дістали подальший розвиток підходи до виділення із загальної структури системи суб'єктів організації та функціонування агропромислового комплексу України Міністерства аграрної політики та продовольства України, котре як суб'єкт, що має виключне коло компетенції в сфері агропромисловості забезпечує формування та реалізацію державної політики в даній сфері, а також контроль за діяльністю суб'єктів агропромисловості».

На мою думку, ще більш комплексно поглибило б відповідне питання соціологічне та статистичне дослідження діяльності міждержавних інституцій, щодо здійснення організації діяльності в сфері агропромислового комплексу та регулювання відповідних його сфер, зокрема в умовах активних євроінтеграційних процесів, що відбуваються в державі.

3. Автором указується, що ним удосконалено «зміст і сутність розуміння необхідності удосконалення системи державної підтримки сільськогосподарського виробництва та залучення фінансування у галузь, також виступає чи не найголовнішим напрямом». Водночас, висловлені висновки сформовані на підставі аналізу позицій дослідників і науковців. На мою думку, більш ґрунтовно та комплексно відповідні положення відображались би крізь призму проведеного власного соціологічного опитування, що суттєво підкріпило б практичну складову зазначеного дисертаційного дослідження.

При цьому, зазначені зауваження носять дискусійний характер, а їх висловлення лише підкреслює наукову актуальність та демонструє критичну необхідність врегулювання окреслених дисертантом проблем.

ВИСНОВОК

Дисертація на тему «Адміністративно-правові засади організації та функціонування агропромислового комплексу України», що подана на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук зі спеціалізації 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право, є завершеним оригінальним дослідженням, що в повній мірі відповідає вимогам Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у вищих навчальних закладах (наукових установах), затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 року № 261 (зі змінами і доповненнями від 03 квітня 2019 року № 283), а його автор **Собко Максим Олегович** заслуговує на присудження ступеня кандидата юридичних наук зі спеціалізації 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право.

Офіційний опонент –

доктор юридичних наук, професор,

ректор Центральноукраїнського державного

університету імені Володимира Винниченка

Євген СОБОЛЬ